

Богдан Ігоревич

І
І
І

жжж жжж жжж жжжж
жжж жжж жжж жжжж

жж жжжж ж
жжж жжж жжжж

жжж жжж жжж жж
жжж жжж жжж жж

жжж жжж жжж жж
жжж жжж жжж жж

14.XI. --- 1918 --- 14.XII.

З Легенди на СУЗ:

"... святі люди
ідуть на Київ...
нічого не хочуть
для себе ..."

Незабутній Памяті
сотника Федора ЧЕРНИКА
і Січових Стрільців,
що своєю смертю
на мотовилівських
і плісовецьких полях
в осені сили
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ

в дні 18.XI.1918.

НА ЧУЖИНІ

ГРУДЕНЬ 1949

Неначе святоіванський вогник мерехтить перед моїм зором , масово поширені на Осередніх і Східніх Українських Землях - в криваві I942 і I943 роки - листівка і листок :

візерунки, а зокрема, текст листка з небуденою силлю розпалювали спрагнені дорожкі з серця й уми всіх тих українців, які рятунок народу вбачали не в хвилевих конюнктурах ставки на тимчасового переможця, але питали себе й свого керівецтво далекосяглим : що буде потім, іх бо палила відповідальність за майбутнє.

Листок цей давав дсну відповідь на питання, що хвилювали кожнього українця й кожну українку.

Він місив заголовок :

Т Р И ПОСТАТІ - С Д Н А ІДЕЯ !

І хоча листок цей згадував події з перед 25 років ;ті події були такі реальні й такі близькі, прямо сучасно-причесні. Вони нагадували вороху окупацію України і повстання проти тієї окупації. І нікого не дивувало ,що окупантами були ті самі, вічно ненаситні, німці, яким допомагали ,як це завжди буває місцеві зайди і паразитні конюнктуристи.

Не треба було довго питати Киян чи Білоцерківців :вони всі пам'ятали, що й як добрі, хто тим повстанням керував . Деякі знали навіть хто після смерті Головного Отамана ,не складаючи зброї, далі боровся . А були й такі, щоправда найменше численні, але були й такі, що знали ,хто ділоб ,підступно вбитих Вождів :

в Парижі 25.5.1926 р. СИМОНА НЕТЛЮРУ

і в Роттердамі 28.5.1938 ЕВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ . . .

Обох Полководців Когорт Всюкої України ,продовжує і очолює.

Не ставимо себі завданням писати про сучасне. Про це пишеться на сторінках преси ,з таким гамором і браком взаємопошани, любови й довірія, що навіть Тіні Герсів і Вождів, не усмирюють розпалених пристрастей суперницьких діячів сучасного:

В цьому скромному нарисі ,хочемо в основному згадати про межуток короткого, але так важливого часу, премежуток одного місяця.Період переможного весняного дньоголоветання :

- шляхом із Білої Церкви у Золотоверхий Київ !
На спогад 31-ших роківін славного 1918 під МОТОВИЛІВКОЮ. Бок, що кров, ю геройчних СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ відкрив шлях до столиці й Українському Наредсві привернув знова Його власну державність

УКРАЇНСЬКУ НАРОДНЮ РЕСПУБЛІКУ !

О Д Н А І Д Е Я

"...ВСТАВАЙТЕ !

кайдани ПОРВІТЕ ! .."

. У нас звикли різноманітно викладати : ідеї, їх генезу та підложжя. Зчаста ,неначе забувається, що хсча..." все йде, все минає "... то всетаки краю не має тільки єдне : ОДНА, ВЕЛИКА ІДЕЯ,- ідея, я;а для українського народу є всім : символом і поняттям найбільшої ваги :

С У В Е Р Е Н Н А У К Р А І Н А .

Найкращими викладачами ідей були і все будуть не "вчені і досвідчені філософи"... але "божі люди", духом віді : поети і ПРОРОКИ ! Кожний пророк має в собі щось із характеристики поета, а кожний поет мережає візію прийдешнього на канві сучасного кружевом мінулога.

У нас було чимало великих поетів - і всіх їх ми однаково глибко шануємо. Але був тільки один Пророк - КОБЗАР . І він один залишив по собі ЗАПОВІТ. Заповіт ,що став Мітом прийдешнього. Заповіт, що в трьох строфах передає таке багатство ідей ,що на їх реалізацію треба було цілих поколінь !

Так ! Цілі покоління поминали Пророка тільки "незлим тихим словом", падаючи навколошки в молитовну екстазу, замість РВАТИ кайдани ! Чергові покоління розгублювалися в творенні "Нової Сім'ї", не збагнувши Шевченка й нехтуючи іншого вішуня Миклу Міхновського та його категоричний імператив : САМОСТІЙНА УКРАЇНА !

Цілі покоління губилися на манівцях інтернаціонального дурману, що звів нінадо навіть такі розвинені інтелекти як Драгоманів і Винниченко. Не диво, що більше письменник, як політик, співець "Соняшні машини" - Володимир Винниченко, гальмував на протязі цілого 1917-того року розмах УКРАЇНСЬКОЇ революції, захлистоючись гаслами "всесвітянства", мріючи про людство, переочуючи людиною українську, з її примарними потребами , - отого "меншого брата", якого обняти закликав Невмірущий Кобзар :

"... сбніміте ж брати мсі найменшого брата !

Нехай Мати усміхнеться... заплакана Мати ! .."

Не є ніяким припадком, що Пророчі Слова : "рвіть кайдани, вставайте !" - зрозуміли не величі вчені, письменники, - ба навіть "найбільший" - історик того часу - Михайло Грушевський не спромігся збагнути тих категоричних імперативів великого попедника.

Тією великою ідеєю Кобзаря, сповненої у найдальші закутини свого " я ", зрозуміли й у життя перевели, не з зовнішнього примусу-приказу, але з внутрішнього відчуття своєго післанництва і зрілості для його переведення та постаті

СИМОН ПЕТЛЮРА - ЄВГЕН МОНОВАЛЕЦЬ - АНДРІЙ МЕЛЬНИК

дружинники й воїни Української Національної Революції, які тоді, коли в парламентаризуючій Центральній Раді котилися річні-нічні безконечні дебати на тему :

- за автономік чи за самостійність ?
- за землю з викупом чи без ?
- за ВІСІМ чи м'яншегодинний день праці ?
- за чи проти армії ... і так далі без кінця і міри??

ВОНИ всі три й інші ще ,йдучи за їх приміром - не оглядаючись на мляву. Раду 1917-того року, не раду радили, а діло творили, Військо збирали й Україну охороняли !!!

I якраз іх ТРЬОХ -(попри на спішну руку зібраних оборонців)- на чолі з дисциплінованих і ,в боях заправлених, Чорношличників-Гайдамаків та Січових Стрільців - знаходимо в першому боєві за самостійність, у звитяжному боєві під АРСЕНАЛОМ ! Та сама ідея і стріча під Арсеналом ПОБРАТИМИЛА СИМОНА, ЄВГЕНА Й АНДРІЯ !

Тему то сучасників пропамятних листопадових днів над Дніпром не дивувало, що коли народній трибун Симон Петлюра - німцями і власним "гетьманом" закріпощуваної України - воздвигнув Всенародне Повстання - ВІН сперся якраз на СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ , як на найбільш довірену частину Української Збройної Сили - Військо Соборної України - та своїх випробуваних боєвих друзів - Січових Полковників Євгена Коновалця й Андрія Мельника.

Ч о м у ?

Зовсім природньо, що ми самі видвигаємо це питання. Чому якраз Січові Стрільці, а не яка інша частина чи боєва формація Української Армії стають центром і опорою Повстання ?

Коли зясувати два маркантні приклади, тоді це питання само по собі розвязується.

Ось перший приклад :

Коли німці ,наприкінці місяця квітня 1918-того року, виведені з рівноваги і терпеливости, безвислідніми радами Центральної Ради ,стратили довір'я в виконність цього демократичного органу, вони рішили : перевести переворот в Києві і посадити не тільки собі відданий уряд, але й запровадити апарат, що зміг би виконати зобовязання підписані попри Мировий Договір, в Бересті над Бугом - дня 9.II.1918. - тоді одинокою частиною, яка була рішена виступити в обороні українського парламнету Центральної Ради - були СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ !

Ось що пише їх Командант, полковник Євген Коновалець у своїх "Причинках до історії Української Революції" на ст.6.:

"... на питання, що робити військовій сторожі Центральної Ради і що робитиме уряд - я, від професора Грушевського і прем'єра Голубовича, не отримав відповіди !

I тільки завдяки бракові ясної лінії, чи то в Раді, чи тс в уряді - Січові Стрільці ,які були в часі гетьманського перевороту, єдиною карною і боєздатнію, до того ще політично виробленою, частиною в столиці - без наказу уряду - не могли вплинути на хід подій. Бо вони були насамперед здисциплінованою боєвою формою формою, що не йшла за гарними кличами мітингуючих ,але виконували прикази свого Уряду ! "

Із цитованих повище споминів полк. Коновалеця виходить, що можливості вплинути на перебіг дня 29 квітня 1918 р. існували.

Тільки завдяки здисциплінованості скорострільна сотня під командою сотника Федора Черника (пізнішого героя Мотовилівки), не розігнала чорносотенної маніфесації з помазанням "гетьмана всієї України"...

Січові Стрільці - вже після доконаного гетьманського перевороту - почали на власну руку інтервенції, як у німецького командування, так і в самого "помазанника". І цойно тоді виявилося, що уряд Голубовича цілковито розгубився в ситуації, а Центральна Рада фактично перестала існувати.

Але Павло Скоропадський вимагав від Січового Стрілецтва заяви відповідності. Січові Стрільці піддалися радше розброєнню, як служити ставленникам німців, які з союзника стали окупантами. Полковник Коновалець писав: "визнання Скоропадського гетьманом було для Січових Стрільців неможливе через відсутність підтримки з боку якоїнебудь партії зі складу Центральної Ради."

Та, з-часом ставлення до самого факту існування гетьманату міняється. Найпопулярніша і впливова тоді організація - Український Національний Союз - вбачає, що чим дальше українці стоять від гетьмана тим більше туди протискаються москалі. Тему з-міркувань вищої природи і з відома УНСоюзу, розбросне німцями, Січове Стрілецтво робить заходи для відновлення своєї боєвої формациї, а зглядно її озброєння. Ходило про те, щоби було чим боронити Українську Державу й її суверенність, загрожену політикою чорносотенської камарилі на дворі гетьмана.

В тому ж часі припадає друга проба Січових Стрільців.

Ця друга проба - це ситуація на заході - в звязку з вибухом польсько-української війни.

Якраз, коли рішалося питання прости гетьманського повстання - Січові Стрільці - яких не любив ані сам гетьман, а яких боялась урядуюча кліка на дворі Скоропадського - Січові Стрільці дістають приказ вирушати ще далі від Києва: із Білої Церкви по через Козятин на Жмеринку. В той же самий час у "гетьмана всієї України" являється делегація Української Національної Ради з Львова з проханням негайної підтримки УГА й висилки Окремого Загону Січових Стрільців на Галицький Фронт. Але титулярний гетьман всієї України побоявся військових ускладнень з Польщею, яка була предметом залишання гетьманських покровителів - німців. На пораду військового міністра генерала Рогози, віцеміністра закорд. Епра Палтова і мін. Славінського - Скоропадський обіцяв допомогти Галичині тільки грішми і військовим матеріалом. Щодо Січових Стрільців то гетьман був такої думки, що вони машируючи на Жмеринку самочинно можуть перекинутися через Збруч... а тоді поминай, як звали. Не без того, що Скоропадський і його оточення радо бачили б, коли б Січові Стрільці були поділісь на всі чотири сторони світу, щоб іх тільки спекатись з околиць столиці, в якій чорносотенці приготовляли гореолавний "маніфест" Скоропадського.

Ось так, вдущених з нічим, або з великих обіцянок великою силою, делегатів ЗУН ади - д-ра Осипа Назарука й інж. Шухевича, завів полковник Коновалець до Українського Національного Союзу. Тут же на делегатів ЗУНР накинувся зо звісним темпераментом Винниченко, називаючи заходи д-ра Назарука по простому "зрадою".

Винниченко дослівно заявив : "... Січові Стрільці , хоч уроженці Галичини, були завжди військом Великої України!.. і вони не мають права в найкритичнішу хвилину відмовляти найвищій українській громадській установі - Українському Національному Сокузові - виконання своєго обов'язку рятування загибаючої української державності . Що ж торкається допомоги Галичині то - сказав Винниченко - справжня Україна дасть Галичині далеку більшу поміч, ніж гетьманський уряд..."

Що рішила Стрілецька Рада ?

Витягаємо з "Причинків" Є. Коновалець - пор.ст.І4. :

" Стрілецька Рада, яка зібралася зараз наступного дня після дубого та основного обміркування , рішила НЕ ЇХАТИ до Галичини !..."

При прийманні цього рішення заважили найбільше такі міркування:
1./ Із самого початку формування Січового Стрілецтва виховувано стрільців у тому дусі, що вони є революційним військом, яке має стояти на сторожі української державності і тому не можна відтягати його далеко від центру , саме тоді, коли ця державність є явно загрожена .

2./ у складі Січових Стрільців находитися велика кількість надніпрянців, які бачили столицю України в Києві та які до справ Великої України відчували більший інтерес, ніж до справ Галичини, тим паче в такому переломовому моменті та , що тому наказ про виїзд до Галичини міг викликати огорчення й зменшити їх запал і боєздатність.-

3./ Саме становище на Великій Україні є того роду, що з моментом вибуху революції в центральних державах провал гетьманщини є майже певний та , що при відсутності в той час Січових Стрільців на Україні цей протигетьманський рух прийняв би московсько-большевицький характер .

4./ Із утратою наддніпрянської бази Галичина буде втрачена для українців навіть тоді , коли галицькі війська відберуть Львів, тому , що між Польщею і Болшевіcioю , сама Галичина ніяк втриматися не зможе.-

— Тут не нагадую вже такого очевидного аргументу, що Січові Стрільці могли дістатися до Галичини тільки з дозволу генерального штабу , що не маючи відповідного наказу , а такого ще в той час не було, дискусія про переїзд Січових Стрільців могла бути тільки теоретичною . Наскільки Січові Стрільці правильно оцінювали загальну ситуацію , конюнктуру та свої завдання у становищі, в якому знайшлися, доказує факт, що др. Назарук вже не повернувся до Галичини та залишився на Великій Україні та приняв визначну, активну участь у прстигетьманському повстанні .

Др. Назарук був теж автором першого маніфесту Директорії про повстання, в якому гетьмана поставлено поза законом."

- Стільки полковник Євген Коновалець у своїх причинках.

Федераційний маніфест

Маніфест Павла Скоропадського з 14.XI.1918-го року не став наріжним каменем відновлення єдиної , неділімої , родом Скоропадських так улюбленої , Focii , але наперекір замислам екс-гетьмана

цей злодійський недержавницький акт став притокою до Білоцерківського Повстання.

З днем вибуху повстання відновлено Самостійну Українську Державу, з якою потім обєдналася Західна Українська Народня Республіка, яку Скоропадський не тільки із за ії республіканського характеру, але взагалі не думав інкорпорувати як "гетьман всієї України", побоюючись ускладнень з німцями та війни з Польщею.

Відомо, що державність родиться з волі народу, але й не менше відомо, що для підтримки власного права потрібно ще власної сили. І та збройної сили, яка б змогла те право відстояти й оборонити!

З вибухом революції - в березні 1917-того року - Україна не мала ані власного права, ані власної, зорганізованої сили; дарма, що всі передомивини, потрібні для заіснування першого і другого були!

В хаосі 1917-того р. право творилося експертами від інтернаціональних бредів... і треба було аж збройного виступу менше-інтернаціональних, зате більше-московських більшевиків, як у самому Києві, так і на границях України, включно до проглашення харківської Радянської СР, щоби під натиском тих подій Центральна Рада рішилась проголосити свій ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ, яким проголосовано Українську Народну Республіку.

На сторожі й ув оброні цієї народності республіки станули не мільйони бійців із колишньої царської армії, які цілий рік 1917-тий просилися захищати власну землю і власний уряд. В критичний момент 1918-того їх ужé не було! В самому Києві невеличка залога скріплена Січовими Стрільцями та спішно прибулими з меж Слобожанщини Гайдамаками-Чорношличниками мусіла здушувати московське повстання в серці України - в її столиці! До того догосподарились Перші з Винниченками, які па всі заклини Міхновського: ТВОРИТИ УКРАЇНСЬКУ ЗБРОЙНУ СИЛУ - мали бутафорні аргументи, що це зовсім непрогресивно коштом трудового народу розбудовувати "буржуазну видумку"... армію!!!

І тому захищати Народну Республіку пішли не Перші та Винниченки, а Київська Студентська Молодь, що створила легенду Українських Тернопілів під КРУТАМИ!

І коли й та жертва, найдорогоцінніша жертва з неповинної крові української патріотичної молоді не помогла, тоді на захист спізnenого українського права мусіла станути чужа сила. Але та чужа, німецька сила не задля "наших гарних очей" пішла

- проти нашого і власного ворога.

Побачивши безцільність підтримувати їй і на її погляд недіречну-Центральну Раду. - та сила поставила своєго "намісника" з "місцевих людей"... , як писалося тоді маршалом Айхгорном у звіті до "кайзера Вільгельма"... Тим "місцевим" був потомок греславного роду Скоропадських - царський генерал і флігель-адютант, вихованець пажеського корпусу - Павло Скоропадський. Але титуллярний "гетьман всієї України" ніколи нечувся добрим в тій ролі. Всі його московські приятелі, від яких тоді аж розділеся на гетьманському дворі, стверджують однодушно, скільки чужою, прямо неприродною була для Скоропадського роль "цуверена". Вічний дворянин він себе уявляв скоріше в ролі генерал-губернатора

торам Малоросії, з німецької ласки і тільки мріяв з перших днів своєго гетьманату про те, коли надійде хвилина, щоб віддати "ЮГ РАСЕЇ" в руки імператорського повелителя...

Тому зовсім не дивно, що як тільки не стало зовнішньої підримки в виді німецької армії, "гетьман всієї України", мимо зачликовів нечисленних українських патріотів зо своєго оточення, не знайшов ані стільки цивільної відваги, ані патріотизму, щоби опертися нікчемним намовам "чорної сотні", яка з його відома й за його дозволом розгулялася в гетьманській Україні.

Ідучи за підшептами своїх товаришів із пажеського корпусу, а нехтуючи українські власнопідметні сили - гетьман проголошує федерацію САМОСТІЙНОЇ України, з неіснуючою і невідновленої ще імперською Росією...

Денікіни, Колчаки, білі ночі над Невою, манили більше від важкої відповіданості за ДЕРЖАВУ і булачу!

Немає сумніву, що коли б Павло Скоропадський був відчув у собі той "голос крові", про який він старечим голосом стільки лебедів на добровільному вигнанні над Ванзее - в Німеччині - тоді ніколи б не стала така ганьба, щоб "гетьман всієї України" тікав при допомозі услужних німців з Києва в дні 14 грудня памятного року 1918! Він не стояв би ще нині, навіть по смерті поза законом Української Народної Республіки.

Правда: багато людей встигли цю обставину призабути. Навіть співворець маніфесту Директорії й декрету проти Павла Скоропадського, пізніший "новозорянин" др. О. Назарук, теж "забув" про цей закон... Так само старається нічого не знати про цей закон і сам рід Скоропадських... Та все це суті речі ніяк не міняє... Во закон цей є фундаментом заіснування Української Народної Республіки і він для нас так само зобовязуючий як і пізніший акт з'єднання ЗУНР і УНР в одну Соборну Українську Державу.

Суверена Україна могла б у майбутньому призабути багато промахів, навіть і зasadничого порядку - нездарніму гетьманові. Хто ж бо зо смертних без гріха... і - чого то не забувається на радощах, до того ж на радощах з приводу повної вольності та свободи. Але чи забуде Подніпров'я всі ті карні експедиції переведені білими офіцерчиками, які качались в крові катованого селянства, яке правом революційного порядку взяло в посідання і власне ужиткування землю, зрешено століттями кровю і потом своїх предків?

Хто відповідатиме за те, що мешканці цілої таращанської області мусіли тікати поза межі України, не знаходячи захисту на власній - українській землі!

Хто відповідатиме за те, що звини кволого гетьмана стала вона ядром пізніше пізніше погромницької Таращанської Дивізії.

Хто гноїв у тюрмах сотні - тисячі свободолюбивих робітників і селян, до самого героя Революції Симона Петлюри, включно?

Хто дозволив паношитись в українській столиці московським зайдам?

Хто - замість власної армії - дозволив творити і вивінувати армію для відвоювання насамперед Юга, а потім цілої Росії?)

Хто субсидіював Денікіна і всіх інших "возсоєдинителів" і возвищників революцію розторошеного престола Романових?

Хто болів "горем матушки Росії", а примкав очі і затулював уха на стогін і горе окупованої німцями і сплюндованої німецько-московськими ватагами України?!

За це все і по смерти відповідає "ясновельможний гетьман всієї України" - Павло Скоропадський.

І хай нині ніхто не важиться робити із старенького емігранта - випадково в німецькомі Кобурзі - кумиря легендарного, що мав би стати початком династії уроеної української монархії.

Та вже коли хтось хоче ущасливлювати Україну булавою і бунчуками, тоді хай свої традиції буде на потомках Дорошенків, чи інших несплямованих козацьких родів, але ніколи не викликує гетьманату від заклятого роду Скоропадських, що за Мазепи стають по стороні ката Петра І., а в часі революції стають по стороні імперії, проти власної, ними очолюваної, державності.

Кому наведених аргументів замало, тому чи тим, цитуємо оригінальні слова із злочасного маніфесту Павла Скоропадського - із 14 листопада 1918-того року:

"... на інших принципах, на принципах федеративних повинна бути відновлена давна могутність і сила всеросійської Держави... На цих принципах ... повинна бути збудована майбутня нашої України. Їй першій належить виступити в справі утворення всеросійської федерації, якої конечною метою буде відновлення Великої Росії.... Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загиблі для самої України, я кличу всіх, кому дорога ії майбутність, тісно звязана з будучиною і щастям всієї Росії, зіднатись біля мене і стати грудьми на захист України і Росії.... (х)

Павло Скоропадський

-:-:-:-:-:-:-:-:-

Всеноародній біль і гнів до ледачого й антиукраїнського суверена породили Білоцерківське Повстання.

Ідучи за всеноародним бажанням відродити власну, від нікого незалежну, державність - у відповідь на гореславний маніфест Скоропадського - Директорія УНР проголосила віднову Української Народної Республіки, а на її сторожі поставила армію!

Першою боєвою формациєю, що вступила у Золотоверху столицю був т.зв. Осадчий Загін Січових Стрільців і Дніпровська Дивізія. Як командант облоги - перший до звільненого Києва віхав полковник Коновалець з полковником Мельником.

(х) "Престолонасліднику-гетьманичу" і всім мрійникам монархістам про гетьманську державу під булавою роду Скоропадських - в альбом! А українським народнім масам в пересторогу - пригадуємо цей маніфест-заявлення "суверена", що покопав Самостійну Україну, а збирався відновляти могутню і сильну всеросійську Державу!!!

БІЛА ЦЕРКВА

16.XI.1918.

З якою силою вийшли до неревного повстанці ?

В "Історії Українського Війська" (ст.430.) читаємо :
" В листопаді 1918 р. Окремий Загін Січових Стрільців начис-
ляв 46 старшин та 816 підстаршин і стрільців."

Отже бачимо, як мало, на життя і смерть відданих бійців треба,
щоби в сліщний час перевирішити колесо історії.

Із дальшої хроніки Січових Стрільців довідуємося, що вже в січні
1919 р. Корпус Січових Стрільців складався із 4 піхотних полків
і гарматної бригади. Отже, макчи добре зорганізоване ядро,
Окремий Загін в найкоротшому часі став одною з найкращих боєвих
формацій Дієвої Армії Української Народної Республіки.

Читачів, що глибше зацікавлені силою Українського Війська в ті
переломові часи, відсиламо до цитованої вже нами Історії Україн-
ського Війська. Сама віднова Української Народної Республіки
відбулась дня 13 листопада 1918 р. в Києві на таємних зборах
політичних партій, що входили до Українського Національного Сою-
зу, при співучасті представників Січового Стрілецтва полк. Коно-
вальця і пполк. Мельника, представників залізничних організацій
і Селянської Спілки, що покликали новий український уряд -
Директорію УНР (ІУВ ст.451.).

В склад Директорії увійшли : Володимир Винниченко - голова,
Симон Петлюра - Головний Отаман Республіканських Військ,
та Хведір Швець, Панас Андрієвський і Андрій Макаренко, як члени
Директорії.

Дня 15.листопада 1918 р. Директорія виїхала до Білої Церкви, до
табору Січових Стрільців, залішуючи в Києві для повстанчої акції
в столиці Військовий Революційний Комітет у складі :
М.Андрієнко, В.Чеховський, А.Пісоцький, З.Висоцький, М.Галаган,
М.Загородний, М.Марченко.

ПОЧАТОК ПОВСТАННЯ :

Повстання почалось дня 16 листопада. Перша сотня Січових
Стрільців зайняла Білу Церкву - місто. Гетьманська залога розбіг-
лася. Друга сотня під командою сотника Романа Сушка зайняла
в нічі з 16 на 17 залізничний вузол Хвастів. У Білій Церкві
залишено тільки набірний пункт з сот. Бісиком і Домарацьким
для формування військових відділів з повстанців. У Хвастові ні-
мецьке ксманування пробувало не пропустити Січових Стрільців
на Київ. Але побачивши добре вишколені, сзброєні і здисципліно-
вані частини та енергійну поставу сотника Черника "скапітулювало",
вирішуючи не втручатись у внутрішні українські справи.

У Києві настав переполох. Скоропадський призначує начальником
вірних собі військ генерала графа Келлера. Той висилає в напря-
мі Хвастова генерала князя Святополк-Мірського з трьома тисячами
бояків, в чому один курінь московських офіцерів силою 1000 бійців.

М О Т О В И Л I В К А

Відділ сотника Черника, що мав не більше як 300 людей, скорострільну сотню й імпровізований бронепотяг, дійшов до стації Мотовилівка. "Гетьманці" підійшли до стації Васильків.

Бій почався вранці 18-того листопада на плісецьких і мотовилівських полях. Перевага чорної сотні вже врізуvalась в рідку розстрільну Січових Стрільців, коли наспіває підмога під командою сотника Думіна і ворог тікає у паніці в напрямі на Васильків. Вечером вже Васильків в руках Січовиків. Недобитки дружини князя Святополк-Мірського тікають аж у Київ, збільшуячи замішання в кватирі "федералістів".

Ось що описує учасник мотовилівського бою :

"... ми негайно відійшли пішком по залізничному торі, щоби дігнати відділ сот. Черника. На яких 20 - 30 мінут після того, як ми вийшли із ст. Мотовилівка, почули перед нами гарматні стріли, а незабаром і густу крісову стрілянину. Це було недалеко від місця, звідки стріляв стрілецький броневик. Ми перебігли після кожнього зрыву кільканадцять метрів ровом попри тор, вкінці добігли до броневика, що пристаючи, то посугаючися, стріляв з гармати до ворога. Гармата приміщена була в звичайні вагоні, з вибитим отвором на дуло, а із залізного ненакритого вагону від вугля визирали цівки скорострілів і ворушилися темні бронзові шоломи залоги.

На переді, дуже недалеко, лунала пекельна стрілянина. В лісі боєвий гамір ставав єще голоснішим. Час-від-часу забреніла рікошетом кулька, а адльше почали кулі чимраз дужче свистіти - а ми за кілька хвилин опинилися на краю ліса де лежала стрілецька розстрільна. Ми підлізли до лінії й уже під градом куль увійшли в люки розстрільної. Я доповз до найближчого стрільця і спитав за сот. Черником. Він не відзвивався зовсім, а тільки раз по раз прикладався до кріса і стріляв. Я скинув телефонічний апарат з плечей, поставив перед собою і почав лопаткою розбивати замерзлу землю, щоб схоронити голову, відтак виняв з набійниці набої перед себе й почав стріляти. Перед нами, на віддалі яких 150 - 200 метрів лежала ворожа розстрільна, за нею підходила друга, ще густіша лінія, на яку безупинно стріляли наші скоростріли, приміщені недалеко від мене..."

"... наша розстрільна зірвалася з землі тоді, коли на наше ліве крило прийшло скріплення. Ворог несподівано почав у паніці тікати. Скоростріли наші немилосерно косили. Тоді, коли ціла наша лінія була в наступі, виїхав стрілецький броневик, який вогнем скорострілів сіяв смерть у ворожих лавах. Мотовилівські поля вкрилися воро жим трупом, лежали вони по кілька вкупі, а найбільш при залізничній шлях. Все це були офіцери з золотими погонами, в шкіряних чорних куртках. Ворог був побитий на голову, оставил на побоєвиці понад 600 убитих..."

/ : з книги З. Стефаніва : Від Слов'янська до Тухолі : /
(ІУВ ст. 453-454.)

Але й Січові Стрільці понесли втрати. На полі бою залишився командант першого відділу, що стримав чорносотенні ватаги

сл. п. сот. Федір Черник,

сот. Загаєвич

та кількох стрільців.

Але ці жертви перевиришили моральну сторінку повстання. Заохочене першим успіхом, спішить українське селянство. Отаман Зелений веде із Трипільщини десятитисячний загін. Це т.зв. "Дніпровська Дивізія", вже в часі облоги Києва сформована в регулярну частину. На жаль, вона відограла згодом невеселу ролью бо отаман Зелений не добившись "порадянщення" Директорії відійшов у своїсі ...

Повстанців напливало так багато, що гтаб Директорії утратив усюку евіденцію. Тому замість формувати систематично регулярні частини, Головний Отаман Петлюра, використовуючи революційні настрої повстанців, мусів погодитись на те, щоби залишити вільну руку поодиноким отаманам. До чого це привело згодом знаємо з дальнього періоду боїв на протязі 1919-того, що їх вислід і успішність сильно підірвала отаманія нездисциплінованих "батьків" ...

Тимчасом в таборі Скоропадського одинокою опорою і надією сфердерованого гетьмана були не його "конфедерати" Денікіни і Колчаки, але надворна гвардія гетьмана т.зв. Сердюцька Дивізія. Своїм складом і добором сердюки складалися із національно свідомого українського національного елементу і тому не дивниця, що цілі полки переходять на сторону всенароднього противосковського повстання. Ледви діждавшись новітніх "мовтих Вод" під Мотовилівкою "лейстровики" - сердюки ідуть слідами своїх предяк це було у время славне за Великого Богдана. Першим переходить на бік Директорії Кінний Сердюцький Лубенський Полк під командою підполковника Отмарштайна.

З такою силою повстанчі війська, зєднані в т.зв. Осадчий Корпус, під командою полковника Коновалеця, підійшли під Київ і почали облогу столиці, в якій розташувалась чорна сотня і рештки німецької армії.

Тимчасом повстання огортає ціле Лівобережжя, місце розташування Запоріжської і Сивої дивізій. Директорія призначає ту командантом, популярного ще з Кримського походу, полковника Болбочана.

Німці не всюди нейтральні. Але їх боєвий дух упав. Тільки у Козятині й Вінниці були більші бої.

Саму облогу столиці перерішили гостріші бої через 12 і 13 грудня. У висліді тих дводневних успішних операцій столиця перейшла в руки республіканських військ.

Дня 14 грудня 1918-того року відділи Січових Стрільців і Дніпровської Дивізії увійшли першими до звільненої від московського нахабства столиці.

Скоропадський відмовився від влади і з допомогою німців виїхав до Німеччини.

Гетьманщина перестає існувати, уступаючи місця Народній Республіці.

Ось два знаменні документи з того пропамятного дня:

I. Акт абдикації Скоропадського :

"... Я, гетьман усієї країни, напротязі семи з половиною місяців, прикладав усіх своїх сил, щоб вивести край з того важкого положення і тяжкого становища, в якому він перебуває. Бог не дав мені сил справитись із цим завданням і сьогодні я, зогляду на умови, які тепер склались, керуючися виключно добром України, відмовляюся від влади." Пагло Скоропадський.

А ось другий акт підписаний гетьманською радою міністрів, акт зложений мішаною українсько-московською мовою, бо гетьманські міністри здебільша по українськи розуміти не хотіли.

II "Обсудив требованіє Директорію, Совєтъ Министровъ постановиъ сложить з себя полномочія и передать власть Директорії". - слідують підписи...

Директорія винесла таку постанову про П.Скоропадського:

"На засіданні 17 грудня 1918 року, Директорія Української Народьої Республіки, розглянувши справу про зраду бувшого гетьмана Павла Скоропадського Українській Народній Республіці та про його злочинство відносно Українського Народу і , приймаючи під увагу, що відносно винності Скоропадського , як у державній зраді Українській Народній Республіці, так і в злочинствах щодо Українського Народу , немає сумніву, постановила :

- бувшого гетьмана Павла Скоропадського за вицеезгадану зраду і злочинства обявити поза охороною закону, а його майно рухоме й нерухоме , яке є на території Української Народньої Республіки сконфіскувати." /слідують підписи чл.Директорії/ .

В імені Української Народньої Республіки перебирає владу з рук осадного команданта полковника Коновалця - Директорія віздаєши дня 19 грудня до Золотоверхої Столиці.

Головний Отаман Симон Петлюра відзначає хоробрість Січових Стрільців , а полковників Коновалця і Мельника іменує отаманами . Так само багатьох інших стрілецьких старшин підносить до видого ступня.

У Києві свято!

Свято перемоги ! Свято радости !
Свято перемоги власної правди у власній ДЕРЖАВІ !

"... Стогне Київ старий
аж здрігається
На Подолі луна розлягається...
Всюди дзвони гудуть
і гармати ревуть...
.....
В славнім Києві свято !

Рефлексії

На цьому хочемо закінчити - відмічуючи цими скромними рядками пропамятне Всенародне Білоцерківське Повстання.

Підкреслюємо :

Багато моментів ми згадали не на те, щоби зайво наголошувати ролю Січових Стрільців. А коли ми ії часом і відмічуємо чіткіше від інших, то ніколи ізза сентименту, що буди це сини Надністрянщини, тоді популярно називаного "галицького-Піемонту". Січові Стрільці відзначилися . т и м , що винесли на собі цілий риск і головний тягар повстання ; тягар, який вже рік пізніше, а так само й сьогодні "вдячними" співучасниками забувається...

Як у роки 1920-ті ,так і тепер ,після другої світової хуртовини ,різні темні сили розспорпують провалину,який через два століття судилося ділити дві вітки українського народу. Для української людини,думаючої сьогодні категоріями державника і соборника,річка Збруч перестала бути якимнебудь кордоном для українців,що до піршої світової війни жили під двома займанщинами. Річку Збруч промістила Українська Галицька Армія яка після Чортківської сферзиви,пішла за прикладом Січового Стрілецтва ,збегнувши,що :

б е з в і л ь н о г о К и е в а н е м ає в і л ь н о г о
Л ь в о в а !

Ми ж ,покоління виховане на традиції 22 СІЧНІВ ,річку Збруч опів'ємо тільки піснею ..." вернутися ще тії Стрільці Січові - задрожить Krakів - Варшава ...",якщо вони й надалі зазіхатимуть на двічно українські землі між Сянном-Бугом-Прияттю і Дністром ...

І тому для нас немає "поцей-" чи "потой-бічних",а є тільки і тільки у країнці ,діти однієї многострадальної і воюючої Батьківщини.

Та мимо того,на жаль,як часто чуємо святотацькі і блюз-нірчі слова в бік наших геройчних Січових Стрільців і їх Полководців. Комусь не в смак,що сба лицарські Полководці не родились над Дніпром ?! Таким пригадуємо,що маємо рік 1949, а не 1919 ,коли то навіть сам полковник Коновалець ідучи за "духом часу" мусів уживати "мартовської термінології" -

- Велика Україна ,або армія ЗУНР вживала популярної назви УГА !

Гадаємо ,що всі отим найкращу відповідь дав

Перший Вождь Революції СИМОН ПЕТЛЮРА повірюючи розпочати повстання нікому іншому як Січовим Стрільцям,а командантом облоги Києва іменує не когось іншого,але полк.Євгена Коновалця. Навіть "антимілітарист" Володимир Винниченко називав Січових Стрільців "військом Великої України"...

Тому кличено до всіх і вся : хай у нашу кострубату добу ніодин блюзнірчий голос не підноситься проти останніх живих ще Січових Стрільців і їх Бос-начальника Полковника Андрія Мельника.

Правда , в нашому суспільстві є людці,що журяться тим, як "генералам слухати пслковника"...

Таких невігласів відсилаємо до історії й актів Директорії.

Як ми вже згадали в попередньому розділі - Головний Отаман перебираючи владу від Команданта Облоги в звільненій столиці іменував полковників Коновалця і Мельника отаманами - що відповідало тодішньому ступневі генерала. Але Стрілецька Рада ,яка кристала з приналежного їй революційного права "радити" своїм командантам не бул аж так "революційна",щоби погодитися на зрівнання своїх полківників в ранзі з повстанськими отаманами,коли то команадантами напів-цивільних загонів ставали перучники,а тє й нарєдні вчителі... а що потому дало й породило грязу "отаманчини"...

Січові Стрільці були все регулярною частиною зо стрункою організованістю й чіткою дисципліною. А тому Січові Стрільці залишилися Полками ,а не загонами,а їх начальники ПОЛКОВНИКАМИ ,а не отаманами ...

Зате ми хочемо ще пригадати щось цікавішого. Дня 16 січня 1919 на Державній Раді в Києві висунено план про створення, на місце п'ятичленної Директорії, Військової Диктатури. Однаке Головний Отаман не хотів взяти на себе всієї відповідальності. Тоді виринув проект "тріумвірату"... Долею Воюючої України мало керуввати ТРЬОХ МУЖІВ. У склад цього тріумвірату запропоновано : Симона Петлюру , Євгена Коновалця і Андрія Мельника. Тих ,що дійсно з самовідреченнем керували революцією... Тих, про яких селянство Білоцерківщини і Трипільщини вже з перших днів повстання склало легенду / гл. Ю. Бойко : Євген Коновалець і СУЗ / - "... святі люди якісь ідуть на Київ - нічого не хотять для себе ..." .

Та не в умовинах винниченківсько-драгоманівської анархії, при браку якоїнебудь плано- і законо-мірности ,було виносити проекти уряду твердої руки, говорити про дисципліну в армії та в адміністративному апараті... Це ж бобула доба мітингування, і рацію відносив не найкращий організатор чи боєвик, але найкращий ... промовець (!) ,той, хто вмів приспати й зачарувати своїх слухачів "великих слів великою силою" ... А тому замість приказувати ... пропоновано... більшістю голосів... І це називано "народоправством"...

На ділі ж тріумфувала фраза стокрила, що полонивши буцім-революційніцю всесвітнього маштабу розпалені серця - притупила розум і розвагу. Українсью керував не уряд , а партійні наради ес-ерів, ес-деків і радян-філів. Представником останніх був (як на глум) сам Голова Директорії - Володимир Винниченко. Той Винниченко ,що закидав д-ру Назаруку "зраду" ,коли делегат ЗУНР домагався від Скоропадського висилки Січових Стрільців на противольський фронт, а сам / Винниченко / преспокійно переговорював в той самий час з... большениками. Ось що пише про ті переговори полк. Коновалець : " Фактично ще до повстання Винниченко заключив умову з большевиками ,про яку нам нічого не сказав, а яку большевики зараз таки зломали, розкинувши масово летючки з закликом до непослуху й бунту проти Директорії... Винниченко буцім то лютував на большевиків , але те йому ніяк не перешкоджувало бути речником "большевицького курсу" в Директорії. Ясно ,що за таких умовин - Винниченко мусів відійти, покидаючи самітного Головного Отамана Військ , без підтримки розсвячених і себе взаємно саботуючих ес-ерів і ес-деків.

Але цей Великий Трибун Всенародного Повстання - Симон Петлюра - мимо різного-дніх ,не все послідовних потягнень своїх бувших партійних товаришів та одномишенників / ес-декі! / - ПРАПОР та ІДЕЮ Боротьби за українську Державність доніс несплямленим до своєго трагічного кінця !

Не диво, що ніхто інший ,а його найближчі Друзі із Білоцерківського Повстання - Січові Полковники - приняли в свої заправлені руки цей символ змагання, бо вони ще з Білої Церкви :

ТРИ ПОСТАТИ але тільки ОДНА ІДЕЯ

Ідея, що переможе всяку тьму невслі аж на українському небосхилі не засвітить сонце

САМОСТІЙНОЇ і СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ !

(XI/49!)